

ניתן להצביע על אחד הסירים שהוא זה המותר והשני הוא האסור, לכן צריך להחמיר בשניהם. דין זה נלמד מדין שני השבילים במשנה במסכת טהרות (ה, א) שהובא בתחילת מסכתנו בדף י"א. באיזה מקרה כן מותר? כאשר שני הסירים שייכים לשני אנשים **שוניים**, וכל אחד מהם שואל בנפרד מה דין הסיר השייך לו. כי אז השאלה איננה איזה סיר הוא המותר, אלא **האם** נאסר הסיר שלי, ובדרבנן תולים להקל בין שתי האפשרויות.

בדף שלנו נלמדים גם מספר מושגי יסוד בהלכות תערובות של איסור והיתר: היתר מצטרף לאיסור, כזית בכדי אכילת פרס, וטעם כעיקר.

התורה מצווה על הנזיר: (במדבר ו, ג) וְכַל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה. לא רק את הענבים אסור לנזיר לאכול, אלא גם את המים ששרו בהם את הענבים. כיצד יתכן שהנזיר ילקה בעוברו על איסור זה? הרי מותר לנזיר לשתות מים, ואמנם יש במים טעם מהענבים, אבל לוקים רק כאשר שותים לגימה שלימה, כלומר כמות של רביעית הלוג, והנזיר בודאי לא שתה רביעית שלימה של טעם ענבים! מביאה הגמרא שתי תשובות.

לדעה הראשונה, יש בנזיר דין מיוחד של "היתר מצטרף לאיסור", האיסור הוא בטעם הענבים, אך גם שתיית המים מצטרפת לשיעור שתיית רביעית שהנזיר מתחייב עליה. אבל באיסורים אחרים חיוב המלקות הוא רק באכילת כמות בגודל זית מהאיסור עצמו, ובתנאי שאותה כמות נאכלה במשך זמן אכילת פרס, כלומר בזמן של אכילת חצי כיכר סטנדרטית – בדומה לחצי בגט קטן, שזו ארוחה סטנדרטית.

ולדעה השניה, הסיבה לחיוב הנזיר בשתיית מִשְׁרַת עֲנָבִים היא "טעם כעיקר", כלומר שלמרות שהמים לבדם מותרים, כאן הם אסורים כי יש בהם טעם של איסור. ודין זה אינו בנזיר בלבד אלא גם בשאר האיסורים. ומשום כך ציוותה התורה להגעיל את כלי הבישול שנבזזו במלחמת מדיין, שהרי הם ספוגים בטעמי המאכלים הטרפים.

הגמרא מביאה ברייתא שמלמדת את הדין הבא: כאשר יש לנו שני סירים, באחד מהם תבשיל של תרומה ובאחד מהם תבשיל רגיל, ולצד הסירים שתי קעריות של תבלין, באחת מהן תבלין של תרומה ובשניה תבלין רגיל של חולין. והתבלינים נפלו לסירים ולא ידוע איזה מהתבלינים נפל לאיזה מהסירים. ההלכה היא שלא חוששים שמא התבלין של תרומה נפל לסיר של חולין – ושלכן מעכשיו רק לכהן טהור יהיה מותר לאכול משני הסירים, אלא מניחים שתבלין התרומה נפל לסיר התרומה, ולכן הסיר השני מותר לכולם.

יש כלל שאומר: ספיקא דאורייתא לחומרא. לכן אילו היה מדובר באיסור מהתורה אסור היה להקל ולהתעלם מכך שיתכן שקרתה האפשרות המחמירה. אבל איסור תרומה של תבלינים הוא מדברי חכמים, לכן מותר להקל ולסמוך על כך שיתכן שקרה המקרה המיקל.

ואולם, גם באיסורים שמדרבנן יש מקרים שבהם חובה להחמיר.

אצלנו מדובר בשני סירים נפרדים. אך מה הדין אם התערבו יחד חתיכות של תרומה ושל חולין **באותה** קערה? הדין הוא שאם יש רוב של חולין, למשל 50 חתיכות תרומה ו-51 חתיכות חולין, המיעוט בטל ברוב והכל נעשה חולין ומותר, **ואפילו** בתרומה מדאורייתא. אבל אם המספר שווה, למשל חתיכה אחת תרומה וחתיכה אחת חולין, כל התערובת אסורה ואפילו בתרומה מדרבנן. כי אז השאלה היא על כל התערובת יחד כמקשה אחת – מה דינה, ואין פה רוב של היתר שיבטל את המיעוט של איסור. מה שאין כן בתבלינים שנפלו לסירים השאלה היא **איזה** מקרה קרה, בתרחיש אחד מותר ובתרחיש השני אסור, ובדרבנן תולים להקל.

מקרה נוסף. דברנו על שני סירים שאחד מהם של תרומה. אך מה יהיה הדין אם **בשני** הסירים יש מאכל של חולין, ותבלין התרומה נפל לאחד מהם, האם גם אז אפשר להקל?

הדין הוא שבמקרה כזה חובה להחמיר ואפילו בתרומה מדרבנן, וצריך לחשוש בשני הסירים שמא הם מכילים תרומה.

והסיבה לכך היא שאי אפשר להקל בשני הסירים יחד, שהרי אחד מהם הוא בודאי עם תרומה. ולא